

: Posamezna številka 6 vinarjev :

JUTRO izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 3. zjutraj, ob ponedeljkih ob 10. do polnoči. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1.20, z dostavljanjem na dom K 1.50; s pošto celoletno K 20.—, polletno K 10.—, četrtno K 5.—, mesečno K 1.70. Za inozemstvo celoletno K 30.—. Telefon številka 303.

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

: Posamezna številka 6 vinarjev :

Uredništvo in upravnistvo je v Franciskanski ulici 8. Dopolni se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Neprankirana pisma se ne sprejemajo, rokopiši se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložiti znamko. Telefon številka 303.

Italijansko-turška vojna.

Situacija

se je sedaj precej poostila. Turška vlada se je pred par dnevi obrnila na veleposlaništvo v Beogradu, da bi prevzela posredovalno vlogo, da čimprej preneha krvoprelitje. Toda turška vlada ni posredovalne predloge veleposlaništva ni točno odgovorila, kar je zlasti Francijo silno razburilo. Zato je v imenu vseh veleposlaništva odposlala Turčiji posebno noto, v kateri izjavlja, da bodo veleposlaništva v slučaju, če Turčija ne ugoditi njih posredovalnim predlogom, proglasile strogo nevtralnost in pustile Italiji svojo pot. To bi pa lahko imelo za Turčijo zelo hude posledice. Ona bi bila namreč na milost in nemilost izročena italijanski premoči in bi propadla še preje, kakor bo sedaj.

Turčija

se pripravlja na zelo dolgotrajno vojno z Italijo. V Evropi neprestano mobilizira svoje vojaštvo in tudi azijski pogledi so ji že ponudili svojo pomoč. Velike skrbi delata turški vladi v zadnjem času Črna gora, posebno pa Bolgarska. Bolgarska je bila namreč radi mobilizacije jedrske divizije silno razburjena in je takoj poklicala svojo rezervo pod orožje. Napetost med Turško in Bolgarsko je zelo velika. Sploh se zbira nad Balkanom zelo čudni oblaki.

V Tripolisu

so se Italijani in Turki že spopadli. Kakor znano, se je nahajala sedaj turška armada 10 km oddaljena od Tripolisa in čaka ojačenja. Oborožili so se tudi domačini, ki podpirajo v boju regularno vojsko. Do večjega boja sicer še ni prišlo. Naše včerajšnje poročilo o bitki pred Tripolisom se še ne potrjuje. Manjka tudi detajlnih poročil. Italijanski listi sicer z vso gotovostjo zatrjujejo, da se je bitka vršila, a njih poročila so ali zelo preveč ali pa navadno izmišljena. Sploh so vojna poročila zelo nezanesljiva. Gotovo je le dejstvo, da Italijani ne bodo tako hitro dosegli svojega namena, kakor so mislili.

Laška armada

v Tripolisu obstoji sedaj večina iz same mornarične infanterije. Izkrkali so sicer tudi že nekaj kavalerije in artilerije, toda ta armada nikakor še ne zadostuje, da bi Italijani pričeli prodirati v notranost Tripolisa in zasledovati turške vojske. Boj v Tripolisu bo zelo težaven in Italijani bodo morali silno mnogo pretrpeti v afriških puščavah, na katere so Turki tako dobro navajeni. Italijani menda s tem tudi že računajo in hočejo zato najprej umčiti Turčijo na morju. Če najprej enkrat Turčija ladje potem je zagrabljena. Prehoda skozi Egipt Angliji ne bo dovolila, kar je za Turke tudi udarec. Anglija se namreč izgovarja, da morajo turške čete v Egiptu ostati doma, da varujejo mejo.

Mladoturški komite — komite za javni blagor.

Solun, 11. oktobra. Na današnji izvanredni seji mladoturškega komiteja je bila sprejeta resolucija, da se komite preseli v Carigrad in spremeni naslov v „komite za javni blagor.“ Prvo in najpomembnejše delo komiteja za javni blagor je, da izžene vse Italijane iz Turčije in konfiscira vse njih premoženje. Ta odlok komiteja bo vodil do novih komplikacij, kajti komite hoče izpeljati bojkot proti Italijanom do skrajnosti. V vladnih krogih je korak bivšega mladoturškega komiteja vzbudil velikansko presenečenje. Jutri dospe novi odbor v Carigrad, kjer bo skušal vprizoriti velik politični prevrat proti sedanji vladi.

Pomorska bitka med Italijani in Turki.

Carigrad, 11. oktobra. Vestio včerajšnji pomorski bitki med Italijani in Turki v brodomem se tukaj z vso odločnostjo potrjujejo. Turško brodomje je bilo premagano in se je umaknilo v Egejsko morje, kamor jih je zasledoval oddelek italijanskih torpedovk pod vodstvom vojvode abruškega. Turške torpedovke so bile v boju popolnoma poražene. Natančnejših poročil o bitki in obojestranskih izgubah še ni.

Boji pred Tripolisom.

London, 11. oktobra. Poročevalci „Daily Telegrapha“ javlja iz Tripolisa, da odgovarjajo včerajšnje vesti o veliki bitki med italijansko in turško armado resnici. Italijanski vojski so odbili že dva turška naskoka na Tripolis. Italijansko mornarično infanterijo je v boju zlasti podpiralo italijansko brodomje, ki je ves čas razsvetljevalo bojišče. Italijanske izgube so tako neznatne, da se sploh ne izplača o njih govoriti. Nasprotno pa so imeli Turki naravnost kolosalne izgube. Pustili so na bojišču veliko mrtvecev in ranjenecv, dalje nebroj orožja in pet topov.

Rim, 11. okt. Vest o bitki pred Tripolisom se sedaj uradno potrjuje. Turki so bili v boju popolnoma poraženi in so se v velikem neredu umaknili v notranost. Še prihodnjega dne zjutraj je bilo videti ležeče Turke. Italijansko vojaštvo nima zaznamovati nikakih izgub, ker so turške krogle frčale samo nad njih glavami. Turke je posebno preplašilo italijansko brodomje, ki je neprestano streljalo nanje. Turki imajo več kot 100 mrtvecev, nebroj pa lahko ranjenih.

Ponovni napad Turkov na Tripolis. Dunaj, 11. oktobra. Semkaj je došlo poročilo, da je turška armada danes ponovila napad na italijansko-tripoliško posadko. V boj so se zapletle samo turške predstraže. Italijani so zopet odbili naskok.

(Nadaljevanje na tretji strani.)

Klerikalne šole.

Danes ne zadošča več cerkveni hierarhiji današnji ustroj šole v Avstriji, o kateri se ne more reči, da ni klerikalna; ne zadošča več ljudske šole prepajene z verskim fanatizmom; ne zadošča klerikalno naučno ministrstvo: bisaga hoče imeti več in več, da spravi avstrijsko šolstvo zopet v dobo konkordata, da bo šola mežnarja, učitelj pa „fajmoštrov“ hlapec.

Šola, ki bazira na današnjem ljudskošolskem zakonu, jim je brezverska, dasi se jim je posrečilo vtiho-tapiti v ljudsko šolo rimski duh klerikalizma in svetlohlinske hinavščine, in se jim je posrečilo z ministerialnimi odredbami in novelo iz leta 1883. protizakonito uvesti postopanja, ki ne odgovarjajo pravemu smislu drž. ljudskošolskega zakona. To vse jim je premalo; oni hočejo poklerikaliti tudi srednje in višje šolstvo!

Ne zadošča jim, da poučujejo v šoli posvetni klerikalni učitelji, ker ti se še preveč drže zakona; posvetno učiteljstvo jim je v napoto, ker se drži versko-nravnega pouka, a ne verskega fanatiziranja in ne deluje za propagando klerikalizma v šoli. Slomškarji so jim premalo klerikalni v šoli!

„Pravi verski pouk“ je po njih načelili šele tedaj, kadar ima pouk v rokah kak jezuit ali drugače zavit „šolski brat“, ki fanatizira deco do skrajnosti in ki ne pozna drž. šol. zakona, ker zakon je njemu — „namen, ki posvečuje sredstva!“

In v tem smislu se je vrgel klerikalizem sedaj na snovanje klerikalnih šol, v katerih poučuje izključno duhovščina pod zaščito Rima, ki fanatizira našo mladino pod krinko vere tako, da postaja vse hujskanje teh duhovitih učiteljev čisto državlj. nvarno, ker se v teh šolah velikokrat naravnost krati in negira, državna avtoriteta in se ne vzgaja patrijotstvo, temveč rimski hlapci, ki so vsak čas pripravljeni izdati rodno državo pod krinko vere!

Danes zopet noče pripoznati vodilni državni aparat, da je klerikalizem poguba in zlo države, da je klerikalizem izdajalec domovine, a gospodje ministri naj se spominjajo leta 1866., ko je bil vsled konkordata takrat najbolj razvit klerikalizem skoro vzrok, da bi rekli — kulturne Avstrije ni več! Tedaj ste hitro retirirali, danes lezete zopet nazaj v čreva Rima!

A tudi pri nas doma — da pridemo nazaj — se razvija klerikalno šolstvo: Škofovi zavodi, Marijanišče, nunske šole, samostanska učiteljska itd. itd. in še se nam obeta.

„Slovenec“ je pred nedavnim časom pisal:

V Strebersdorfu naselili so se leta 1886. šolski bratje in ustanovili ljudsko šolo. Potem so otvorili meščansko šolo, pozneje še pripravnico ali učiteljsko in nižjo trgovsko šolo. Velika večina učencev stanuje v zavodu, ki je kaj lepo urejen. Dasi

imajo na Dunaju vse polno šol, vendar pošiljajo največ Dunajčani svoje dečke v to šolo. Učenci imajo lep red, dobro nadzorstvo, vrtove, igrišče in sploh vse, kar je potrebno, da dečki dobro napredujejo in zdravi ostanejo.

Pri zavodu je tudi kmetija. V hlevih stoji 30 lepo rejenih krav, šest konj in čez 100 prašičev, katere krmi en sam hlapec. Da ni zavod, v katerem se prehrani vsaki dan okrog 700 ljudi, odvisen od obrtnikov, imajo v zavodu tudi svojega mesarja, peka itd.

Za razne šole v Strebersdorfu in za razne druge šole, katere imajo na Dunaju in po raznih drugih krajih potrebujejo pa šolski bratje veliko moči, zato sprejemajo dečke, ki imajo nagnjenje do samostanskega življenja in potrebne zmožnosti, v noviciat, ki je ravno tu.

V noviciatu je navadno čez 30 novincev, ki se pripravljajo celo leto za vsprejem v kongregacijo. Predno nastopijo noviciat, se pa nekaj tednov preskušajo glede na zmožnost in sposobnost. Take imenujejo postulante. Tudi učiteljskih pripravnikov imajo za kongregacijo čez 40, ki pa imajo sedaj še skupni pouk z drugimi učiteljskimi.

Vodja zavoda, brat A. Mavser, ki je rojen na Kranjskem in zna dobro slovensko, želi ustanoviti tudi na Slovenskem šolo, v kateri bi poučevali šolski bratje. Zato se sprejemajo v noviciat prav radi slovenski dečki, ki so dovršili ljudsko šolo ter imajo veselje do redovniškega življenja in zmožnosti za učenje. Ako so revni, se sprejemajo brezplačno, samo da prinese s seboj potrebno obleko.

Želeti bi bilo, da bi se oglasilo več slovenskih dečkov in potem dobimo v nekaterih letih tudi pri nas ljudsko šolo, v kateri se bode poučevalo res v krščanskem duhu.

Za danes le opozarjamo slovensko napredno oficijalno javnost na to kugo, ki se je pričela širiti tudi pri nas na Slovenskem. Izpogovorimo pa ob priki še, ker je potreba to sistematično, za narod okuževalno širjenje te svojati tudi sistematiško pobijati in zatirati.

Sicer bi pa tudi država morala tu storiti svojo dolžnost. Naj jo uče vzgledi, da ima ona pri tem svoj interes in svojo škodo!

Iz slovenskih krajev.

Iz Mekinj. „Priden fant, materi stregel, druge nabil.“ — Tak napis je dobil na pokopališču v Mekinjah dne 4. t. m. pokojni Tine Sedušak, ki je umrl 7. maja lanskega leta. Njegova mati je ležala, od mrtvoda zadeta, čeli dve leti v postelji in Tine ji je prav potrpežljivo stregel. Zraven je pa tudi težko delal na zemljišču. V tem času so ga fantje enkrat na cesti napadli, pa Tine je vse dobro nakleštil, za kar se je moral potirati.

Pri tem je govoril sam z grmečim glasom.

Nato se je napolnil h gondoli ter dal postaviti sliko, ki so mu jo morale Aretinke skrbno zaviti pod šator.

Gondola je zdrčala po kanalu in obstala pred palačo Dandolo.

Toda palača se je zdela zapuščena. Neki Dandolov služabnik je razložil Petru Aretinu, da njen gospodar prebiva že dalje časa v palači Altieri.

Par minut nato je stopil mojster Peter v hišo generalnega kapitana.

Dolgo je moral siliti in nagovarjati, naj ga puste h gospodu Dandolu. Naposled pa so vendarle odvedli njega in dvoje mož, ki sta nesla veliko sliko, v sobo v prvem nadstropju.

Kakor hrupno je bilo pritičje, ki je mrgolelo častnikov in vojakov ter kazalo živo moč in življenja, tako žalostno in mrtvo se je zdela v prvem nadstropju.

— Vraga! si je mislil Aretino. Kakor da bi tudi v tej hiši prebivala smrt!

Ko je tako premišljal, so se odprla vrata, in v sobo je stopil mož s sivečo brado in prerano belimi lasmi.

— Kaj! je vzkliknil Aretino sam pri sebi. To da bi bil veliki inkvizitor!

— Gospod, je izpregovoril Dandolo in mu pokazal stol z gesto visokomerne in hladne uljudnosti beneških patricijev, želeli ste govoriti z velikim inkvizitorjem?

In Dandolo je pomeril Aretina z ostrim pogledom.

Dandolo se je bil popolnoma umaknil iz zunanega življenja. Toda vsiljiva vstrajnost prišleca, njegovo ime in nekakšna nejasna slutnja ga je navedla z upanjem — in s strahom — da prihaja ta gost od Rolanda Kandiana. Zato ga je opazoval s tesnobo v srcu.

Aretino se je naklonil; njega, veseljaka, ki je bil tako živahne narave in tak sovražnik tesnobnih razpoloženj, je čudno prevzelo žalostno in skrivnostno ozračje, ki ga je čutil tu okrog sebe.

— Opozoriti vas moram, je nadaljeval Dandolo, da sem odložil svojo službo ... toda ...

(Dalje.)

LISTEK.

MICHEL ZEVACO:

Ljubimca beneška.

— Sina prejšnjega doža Kandiana ...
— Vaša gospa ga torej pozna? ...
— Ni mi znano. Kar vem, je to, da je slikar, ki ga je slikal, dovršil svoje delo v štirih mesecih, pa se je trudil z njim vsak dan od jutra do večera.
— Toda ... model ... Roland Kandiano je potemtakem vendarle prihajal v to palačo?
— Ne, slikar je delal po spominu.
— Samo enega poznam, ki bi bil zmožen, ustvariti tak umotvor, in ki bi razpolagal s tolikim bogastvom kolorita, je dejal Aretino sam pri sebi.
— Ali veste, kako je ime slikarju? je dodel na glas.
— Tician mu je ime.
— Saj sem rekel, je zagodrnjal pesnik. Če pomislim, da mojega portreta nikdar ni hotel slikati. Da ga ne inspiriram, pravi mrha. Eh, kaj! Potomcem se bo tudi brez Ticiana ohranilo dovolj mojih slik ... Vzel bi to sliko, se je obrnil k intendantu.
Intendant se je namrdnil.
— Okvir je iz suhega zlata, je dejal.
— Eh, tepec neumni, kdo se meni za okvir! Snemi mi platno; to je vse, kar zahtevam v nagrado za svoje usluge.
— Takoj! je vzkliknil intendant potolažen.
In tako je postal Ticianov portret Rolanda Kandiana Aretinova last.
Vrnil se je domov, pritrdil platno v nov okvir in ga začel študirati.
— Hm! ... Čudovito, tristo hudičev ... čudovito, kakor vsa dela Ticianova ... Kolikšna moč življenja je v tem pogledu! Kakšna sladkost in smehljaj! In ta draperija ... Kolikšno bogastvo! Ah, Tician, Tician, pozni rodovi te bodo slavili in častili skoraj enako kakor mene!

Ko je tako pohvalil potret in slikarja, se je vprašal Aretino menadoma:

— Toda kaj naj storim s tem zakladom? Če bi bil dovolj bogat ...

Nekaj dni je Aretino premišljal, ali naj proda sliko Rolanda Kandiana samemu. Toda branila mu je nekakina sramežljivost; mojster Peter je bil sicer cinik, a njegov cinizem je segal vendarle samo do izvestne meje.

In nekega jutra, ko je premislil in zavrgel že nešteto načrtov, je vzkliknil:

— Heureka! Našel sem pot! ...

Skočil je s postelje, kjer je ravno počival.

— Izvrstna misel! je vzkliknil, gladeč si brado z mašinalno gesto! ... Genialna misel, vredna svojega očeta! ... Margarita, moj zajutrek! Pavla moj rožnati satinasti jopič in moj plašč, tisti, ki je podložen s hermelinom! Kiara, moj baret z belo perjanico.

Aretinke so pritekle, in mahoma se je začel dirindaj. Ta je hitela v kuhinjo, da pripravi gospodarju zajutrek, ona je vlekla iz omare njegovo praznično obleko. Cele pol ure se je slišalo rentančenje, da je odmevalo po vsej hiši; nato je hipoma zavladal molk.

Aretino je bil sedel k mizi!

Ko je z gladom vred minila pesnika tudi slaba volja, je ukazal pripraviti svojo lepo gondolo, ki jo je vodil Nubijec, odet v svojo belo tuniko — kakor je videl pri Imperiji; kajti kurtizana je bila Aretinu vzor v vseh rečeh, ki so se tikale zunanjega nastopa in sijaja.

Nato je zakričal:

— Kje pa je Perina da je ne vidim?

— Pri mrliču je, je odgovorila Margerita. Zares bi bilo boljše, da bi se brigala za žive ...

— Molči, Pokofila! — to je bila njegova najhujša psovka — Perina ima v koncu svojega čevlja več pameti kakor ti v vsej svoji glavi. No, saj je dobro ... ne tuli vendar, ko vidiš, da mi je zoperno ... In če mi posreči, kar namerjam, ti kupim krasno orientalsko šerpo, in vam drugim tudi, vsaki eno.

— Tiho! Tam, kjer prebiva smrt, se ne spodobi klepetati tako glasno.

Pisarna-UNIVERSAL-agenture

: M. MULLEY :

ada, uredi in založi in lini popolni lovnski

ADRESAR

za Kranjsko, Koroško, Spod. Štajersko in Primorsko.

Važno za inserente.

Renoviranje novomeškega pokopališča, o katerem se je govorilo že pred 10 leti, da se premakne radi oglepave mesta in iz zdravstvenih razlogov je zopet zapadlo. Sedaj ko je mestna občina kupila Hočevanje svet edino le radi tega, da tam zgradi novo pokopališče, je vendar enkrat čas, da se v tem oziru kaj stori. Po vseh krajih gledajo na to, da spravijo pokopališče kolikor mogoče daleč od kraja, kjer prebivajo ljudje, v Novem mestu pa ravno narobe. Svet, kjer stoji sedanje pokopališče, je sam staven svet in bi Novo mesto, ako se prestavi pokopališče, prav veliko pridobilo, zlasti ker je to edini staven prostor. Čudno se nam zdi, da se za tako važno stvar okrajno glavarstvo nič ne pobriga.

DNEVNE VESTI.

Sijajen shod naprednih volilcev na Viču se je vršil v ponedeljek, dne 9. t. m. v nabito polnih gostilniških prostorih g. Končana v Rožni dolini. Shod je otvoril in pozdravil navzoče g. Tribuč. Nato je bil izvoljen predsednikom shoda g. Erjavec ml., ki je v kratkem uvodu razložil pojasnilni pomen združenja vseh naprednih volilcev, pozivljajoč iste k najstrožji disciplini, ter podal potem besedo g. Tribuču. Ta je v daljšem govoru pojasnil politični položaj v naši občini, ki sili vse napredne elemente k združenju, kajti isti, ki bi bili v prvi vrsti poklicani oznanjevati mir, sejejo med nami razdor ter nas pozivljajo javno v boj na nož. Nezadovoljni z našo prvotno nepristransko kandidatsko listo, v kateri je bilo tudi sorazmerno število klerikalcev, so postavili gospodje v farovžu svojo klerikalno listo, kajti g. frančiškani ne poznajo pravičnega sorazmerja, zahtevajo brezpogojno gospodarstvo in udanost. Najzmernejši naprednjaki in celo odločni klerikalci so obsodili tako postopanje in zahtevali čisto protiklerikalno kandidatsko listo, kajti popolnoma komandirani od dveh ali treh patrov se naši občani ne bodo dali. Verni katoličani brez tercijske hinavščine, damo bogu kar je božjega, cesarju kar je cesarjevca, ampak posvetno gospodarstvo naše občine zahtevamo zase kakor tudi zahtevamo pravično upoštevanje vseh stanov. Slednjič je pojasnil g. Tribuč nalogo in gospodarski program naših kandidatov ter pozval volilce k agitaciji in strogi disciplini. Nato je prebral listo naših kandidatov, ki je bila z burnim odobravanjem in viharimi živio klici soglasno sprejeta. Po daljši debati glede enotnega postopanja, agitacije itd. je zaključil g. predsednik shod. Velikanska udeležba tega shoda in navdušenje za pravično napredno stvar nam jasno dokazuje, kako trezno mislijo naši občani, ki odločno odklanjajo posvetno gospodarstvo g. frančiškanov v naši občini. Tudi zato pojdejo v četrtek kot en mož na volišče ter bodo dokazali, da hočejo biti svoji gospodarji v lastni občini.

„Slovenec“ in pleteta njegovih pristašev do pokopnikov. O priliki renoviranja nagrobnih spomenikov nekaterih naših preporoditeljev se je obregnil „Slovenec“ ob „Slovensko pisateljsko podporno društvo“, češ, „liberalci brez „Kranjske hranilnice“ niso vstanu niti Vodnikovega groba vzdržavati.“ Seveda je ta nad vse resnicoljubni list celo zadevo potvoril in hudobnozavito prikrožil za svoje namene. Vzroka, da je „Kranjska hranilnica“ prispevala, je namreč iskati edinole v slučaju, da se je prenovil obenem tudi nagrobni spomenik njegovega blivšega ustanovnika, ljubljanskega župana J. N. Hradeckega. Za-

vrnilo se je že novo načelo „Slovenec“, glasom katerega bi bila samo „liberalcem“ dolžnost, skrbeti za grobe naših velmož, dočim bi „klerikalna“ gospoda samo gledala od strani in kitila se s tujim perjem. Če me ne varajo skušnje, nismo več daleč, ko se povzpne „Slovenec“ do zahteve, da je „liberalcem“ oskrbovati tudi še grobe njegovih odličnejših pristašev in ožjih somišljenikov. Boga mi, res povsem potrebno bi bilo to, ker njim samim je tak posel deveta briga. Dovolite, da podprem svojo sumnjo s prečim izgledi. Širok slovenske domovine se po božjih hramih še dandanašnji glase pesmi, ki jim je zložil naprave duhovnik skladatelj Gregorij Rihar. Potrudite se k Sv. Krištofu in preverite se sami, kako kriči njegov nagrobni spomenik po popravilu. Klerikalci ga ne vidijo! — Cglejte si skrajno zanemarjeno, s travo bujno preraščeno gomilo in spomenik prvega „Slovenčevega“ urednika Jožefa Jeriča! Na grob so mu zapisali, da je bil „za vero in narodnost vzvišeno zaslužen domoljub.“ Umrl je šele leta 1888, toda danes so ga že pozabili njegovi gg. kolegi do cela. Morda se mu groba usmili „Kranjska hranilnica“, če jo poprosijo podpore, kajti sebični klerikalec ne pozna nikake dostojnosti, nikake dolžnosti, nikake pietete do svojih ožjih stanovskih tovarišev, pač pa ima neznansko široke gabrove čeljusti! — Tam kjer danes stoji z groba odstranjen spomenik Metelkov, počiva v podivjanem, skrajno zanemarjenem grobu znamenit mož, z zlato svetinjo za zasluge odklikovani frančiškan, bivši gimnazijski profesor in spovednik škofa Wolfa, p. Benvenut Crobath, ki si je za časa kolere v 30. letih stekel nevenljivih zaslug s svojim požrtvovalnim, neumornim delovanjem okoli bolnikov in ki mu starejši ljubljanci še danes hranijo najboljši spomin. Škof Wolf posebe ga je izredno čislal in mu na svoji smrtni postelji izročil v spomin svojo srebrno tobakiro. Ljubeznjivega dovptnega starca, ki je za svojih dijaških let stanoval v hiši mojega pradedca Ambroža, po domače Tramsa, na Sv. Petra cesti in bil sošolec mojemu praujcu, kasnejšemu ljubljanskemu županu Mihaelu Ambrožu, sem dobro poznal in mu mnogokrat ministriral. Klerikalci se danes več ne menijo za njegovo gomilo. Razbit križ mu leži na zapuščenem grobu. — Med duhovniki „čaka vstajenja“ bivši stolni prošt Simon Ladnig. Poškodovani, skrajno zanemarjeni spomenik, ki so mu ga bili nekoč že kasirali, vendar pa kasneje zopet postavili na prvotno mesto, se je nagnil; o gomili skoru ni sledu; poteptana je in divje jo prerašča trava. Zakaj omenjam njegovega počivališča? V ta grob so zagrebli „cor et viscera“ nepozabnega slovenskega mecenata, knežokofa Antona Alojzija Wolfa. Niti „slovar“, niti „Alozije-vice“ ne zadošča našim sedanjim klerikalnim krogom, da bi častili spomin velikega mrtveca, čigar drobje leži pod to gomilo! V ta grob so davno po smrti vladikini položili še nekega frančiškana! Takih pozabljenih in zanemarenih grobov bi lahko naštel še celo kopo, toda bodi dovolj; za enkrat naj zadoščajo ti. Čestitemu „Slovencu“ jih priporočam. Tu ima jako hvaležno polje za „pikanje“ svojih pristašev. Ogledimo si pri tej priliki malo tudi skrb in brigo prečastne pokopališke uprave za grobove naših znamenitnikov. Ko se je opustilo dunajsko grobišče pri Sv. Marku je predlagal nemški Dunajčan, toraj tujec, Neslovan, da naj se prenesejo Kopitarjevi ostanki na novo zasnovano pokopališče in polože v grob odličnjakov. Naši klerikalci so pa doma veleli prekopati učenjaka-slovničarja

Metelka, ki je ostavil 40.000 gld. za dobrodelne namene, ker ni bilo nikogar, da bi bil zanj plačal bisag! takso per 5 gld! Veliko čudo, da se nam je ohranil njegov nagrobni spomenik, ki so ga že namenili za prodaj in ki danes več ne kaže kraja, kjer spi smrtno spanje eden največjih slovenskih umstvenikov. Smrtni pogin je bil že tudi zapisan na nagrobni spomeniku zgodovinarja in dramatičnega pisatelja slovenskega Antona Linhart. Leta 1874. so ga bili že izvadili iz zidu in izginili bi bil, da ni prišel zraven sedanj gospod deželni šolski nadzornik Levec in preprečil ta pietetni čin! — Za Vodnikov grob ne vemo točno; pokopališka uprava se nikoli ni brigala zanj! Josip Reselj, izumitelj parnega vijaka, leži po pričevanju g. nadkomisarja v p. Jos. Robide vsaj pet metrov od svojega nagrobnega spomenika, — uprava ni točno vedela za grob! Ko bi se danes ali jutri domislila naša prestolnica po vzgledu kraljevega Zagreba prenesti kosi naših velikanov na novo pokopališče, bi imela grozne težkoče. V nekaterih slučajih bi bilo to po krivdi pokopališke uprave naravnost izključeno, ker se ni moglo izslediti ostankov, n. pr. Vodnikovih. Ko so gradili Knez-Vodnikovo grobnico, so razmetali in raztrosili kosti velikana Čopa in poleg njega počivaločega Koritka; uprava je bila slepa! Preko groba znamenitega politika izza 48. leta in enega najzaslužnejših ljubljanskih županov Mihaela Ambroža, so na novo pokopališče utrli pot, tam skozi zid naredili vrata, ter zatrli, po hodili in planirali svojevoljno gomilo Ambroževih, dasi je bila plačana tista ped zemlje in bi jo bila smela rodina vsaj uporabljati za svoje umrle člane dotlej, dokler služi šentkrištofsko groblje svojemu sedanjemu namenu, — spomenik so pa izvadili in zavrgli ali pa prodali! Po vseh božjih in človeških zakonih bi se morala pokopališčna uprava vendar preje pogoditi s sorodniki, odstopiti jim nov prostor in prenesti ostanke v nov grob, — pa se še zmenila ni za to! Ko hodim zdaj preko starega na naj-novejši oddelek pokopališča in grem čez poteptane grobove svojih pradedov, ki jih je katoliška pieteta oropala celo nagrobne plošče, mi vsakokrat ljuta gnjev stiska osrčje, da kolnem požrešne barabe! Narod, ki se ne briga za svoje velike, ki jim ne ohranja pomnikov in grobov, ki zanemarlja in pozablja kraj, kjer mu počivajo, ni vreden, da so se mu narodili. Pokopališka uprava sama bi morala imeti kolikor toliko obzira do njih. Lastnih stroškov bi itak ne imela pri vzdrževanju teh grobov; zadoščal bi jej dohod iz prodaje železnih križev in kamenitih spomenikov iznad grobov zapuščenih in pozabljenih mrtvecev. Vsaj niso bili in še zdaj niso njena privatna last! S kakim pravom si je prilasčala ta denar iz skupička?? Toda čemu bi se prekal? Vsaj vem, da je bob v steno! Uprava ne pozna pietete! Prejšnji, izrečno povdarjam, ne sedanji, se niso smilili niti najlepši, vrlo ohranjeni kovani križi, ki so imeli kot domač produkt za kulturno zgodovino precejšno vrednost in pomen. Niti enega ni odstopila muzeju! Dati bi ga bila morala zastoj, — pa bi jej ušlo nekaj grošev, kajti prodajala jih je vse brez razlike v staro železo! Enako se je godilo s kamenitimi spomeniki! In skupljeni novci? Ti so „vandrali“ v farško bisago, ki nima dna. Največji škandal, ki bije pieteti z vso silo v obraz, pa je, da se je tista uprava usmili in dala potlakovati na cerkvenem dvorišču prostor, ki vodi ob živinskem hlevu do opuščene stranišča, s kasiranimi kamenitimi

nagrobnimi ploščami, ki obenem obrobijo greznico (gnojno jamo), s ploščami, na katerih se še dobro čitajo epitafi! To je res prava kato-liška pieteta do mrtvih! Jaz bi rekel, da je to brezprimerna blasfemija! Ti pa, prijatelj „Slovenec“, hic Rhodus, hic salta! Tukaj se obregni, „liberalce“ pa, kadar prenavljajo spomenike slovenskih velmož in to celo brez tvojega najmanjšega prispevka, pusti lepo pri miru! — Član „Slovenskega pisateljskega podpornega društva“.

V poročilu o Burianovem koncertu „Slovenec“ poročevalec omenja tudi, da je bila Unionska dvorana preveč prazna. In potem piše, seveda na naslov naprednjakov: „Za dve uri bi marsikdo mogel in moral odložiti politično malho“. Ta opazka je od strani „Slovenčevega“ poročevalca popolnoma, prav čisto popolnoma depacirana. Res je, da je mnogo naprednjakov, ki se Uniona ogibljejo. Pa kdo je temu vzrok? Ali ne ravno klerikalci sami, ki so začeli z najhujšo intoleroanco nasproti političnim nasprotnikom na vseh poljih, ki so proglasili naprednjakom bojkot na vse črti? Kdo pa zanaša „politični puh“ tudi na ona polja, kamor politika ne spada? Ali ne ravno klerikalci? Kdo pa se bo čudil naprednjakom, če v takih razmerah tudi tako ravna, kakor klerikalci? S „političnim mavho“ in „političnim puhom“ naj se gospod A. S. obrne torej na svoje klerikalne somišljenike. Sicer pa, kdo pa je bil na Burianovem koncertu? Sami naprednjaki in Nemci — tistih pet klerikalcev, ki so prišli na koncert, niti vpoštevati ne moremo. Zakaj pa klerikalci niso napolnili praznih sedežev? Ali jim mar brani „politična mavha“ in „politični puh“ iti na koncert češkega pevca v Union? Mislimo, da jim brani od gospoda A. S. omenjena „kulturna — praznina“.

Spoved ni zakrament? V Lito-mičah na severnem Češkem se je vršila dne 9. oktobra jako zanimiva obravnava. Pred okrajnim sodiščem je stal kot obtoženec odvetniški kandidat dr. Božidar Bernhard, ki je bil obtožen radi motenja vere. Obtoženec je velik agitator za „Svobodno šolo“ in je nekoč na shodu govoril o otroški spovedi. Med govorom je omenil tudi „takozvani“ sveti zakrament spovedi. Vladni zastopnik je smatral besedo „takozvani“ za sramotenje vere in je takoj vložil tožbo. Pri razpravi pa se je izkazalo, da obtoženec ni mislil na nikako sramotitev vere, ker spoved ni nikak zakrament, ampak je bila vpeljana šele po papežu Innocencu Groznem. Radi tega je sodišče obtoženca popolnoma oprostilo.

Vom Gegner lernen. Učimo se od nasprotnika, pod tem naslovom je priobčil „Grazer Tagblatt“ daljši članek, v katerem opozarja Nemce na panslovansko Ciril Metodovo družbo in njeno „pogubonosno“ delovanje za razvoj „nemstva na južnem delu Avstrije.“ „Grazer Tagblatt“ se huduje nad tem, da se je vršila letošnja Ciril Metodova skupščina v Trzinu na Gorenjskem — nemškem jezikovnem otočju — katerega si je izbrala naša obrambna družba za svojo panslavistično prireditel. Časopis našteva „ogromne“ dohodke naše šolske družbe in pozivlja Nemce, naj bodo čuječi. „Grazer Tagblattu“ je sicer dobro znano, da smo Slovenci pred Nemci samo v defenzivi in da nam ni vsled malih dohodkov Ciril Metodove družbe niti misliti mogoče na kako ofenzivo. Znano mu je, da moramo samo braniti svojo posest pred neprestano prodirajočimi Nemci in da niti tega dela ne zmagamo. Tega smo si sicer sami krivi, ker veliko premalo podpiramo našo šolsko družbo, ki

ima vedno večje izdatke, dohodki pa se izdatkom primerno ne množe. Namen članka „Grazer Tagblatt“ je jasen. Nemci kljub velikanskim uspehom še niso zadovoljni z delovanjem „Südmärke“ in „Schulvereina“. Germanizacija Slovencev jim še prepočas napreduje. Radi tega je naša sveta dolžnost, da podvojimo dohodek naše družbe in tako onemogočimo nakane Nemcev, ki nas hočejo raznaroditi.

Kmet se otresa klerikalnega jarma. Letošnje občinske volitve po deželi so nenavaden čuden pojav. — Klerikalci so v deželni zboru skrpicali novo občinsko novelo, katera naj bi jim prinesla neomejeno gospodarstvo po vseh kmečkih in mestnih občinah. Za Ljubljano, ki je avtonomno mesto, so sestavili poseben volilni red, ki je prikrojen klerikalcem in Nemcem v korist. Klerikalni matadorji so že vriskali samega veselja, da jim pade letos vsa Kranjska v njih žrelo. Kako bi se neki tudi ne veselili. — Klerikalne blagajne so prazne, deželne finance v naravnost obupnem položaju. Treba je na vsak način novih virov. Po deželi in po mestih je nešteto dobro situiranih hranilnic in posojilnic, iz katerih bi lahko iskali novih sredstev. Toda kranjski kmet je prečtal vse račune klerikalcev. On hoče biti samostojen in ima tudi prav. Letošnje občinske volitve po deželi so pokazale, da so klerikalna tla že pošteno zrahljana in da se hoče kmet na vsak način otresti duhovske nadvlade, ki ga tako silno tlačijo. V nešteti dosedaj klerikalnih občinah je prišel sedaj na površje neodvisen napreden kmet. Padle so razne klerikalne občinske trdnjave, katere so bile na videz nepremagljive. Probujata se zlasti dosedaj zaspala Gorenjska in Notranjska. Včeraj smo poročali o sijajni napredni zmagi v Hoderdršici, danes lahko zopet poročamo o sijajni zmagi neodvisnega kmeta v Mošnjah na Gorenjskem. Zmagali so namreč v vseh treh razredih neodvisni kmetje. Tako hudega poraza klerikalci nikdar niso pričakovali. Prodl ni namreč niti eden klerikalni kandidat. Vremena Kranjcem bodo se zjasnila in se tudi že jasne.

Naprednjaki, glejte na prste klerikalnim županom. Obče znana stvar je, da se duhovni na kmetih zato tako ženejo v boj za klerikalne občinske odbore in župane, ker imajo potem v oblasti občinsko gospodarstvo, t. j. — denar. Potem gledajo v prvi vrsti na to, da so izvoljeni sami kot funkcionarji, da stavijo strankarsko koristne predloge, ki tudi obveljajo, ker se kmetje duhovnom ne upajo zoprstavljanjati. Zatorej: pazite naprednjaki na take tiče, da vam, mesto za občinske koristi, ne izpraznijo blagajn za — farovške namene kakor se je zadnje dve leti zgodilo na Prečni, v Veliki Loki in dr.!

Vžgalice se podraže? Se predno bomo imeli obljubovani državni monopol na vžgalice, se bo morda to blago podražilo. Na Dunaju se je namreč te dni vršilo zaupno posvetovanje tovarnarjev za vžgalice, in tu se je govorilo o kartelu teh tovarnen in zvišanju cen za 20 odstotkov. Definitivni sklep še ni storjen, to se bo zgodilo šele na novem posvetovanju, ki se bo vršilo prav kmalu. Sišli se pa, da galske tovarne ne nameravajo vstopiti v kartel in tudi ne mislijo zvišati cen, temveč ostanejo pri starih cenah, pa bodo vkljub temu, kakor dozdaj, še vnaprej prispevale s 3 odstotki od prodane blaga h Kosciuszkovemu spomeniku.

„Südmärkine“ vžgalice so se pojavile v tork zvečer na mizah restavracije „Južni Kolodvor“ v kolo-dvorski ulici (Stelzer). Slovenski go-

MALI LISTEK.

Papeštvo in inkvizicija.

(Is 12. zvezka knjižnice češke „Svobodne Misli“).

Krščanstvo, če ga smatramo kot pravo vero, ki ima v bogu svoj izvor, izključuje vsako vsiljevanje in vsa nasilna sredstva in je v bistvu svobodno vero, svobodna služba, ki jo s svobodo obdarjeni človek brez nasilja vrši svojemu bogu.

To versko svobodo so pripoznali prvi kristjani in s tega stališča je treba presojati inkvizicijo, to strašno in krvi željno cerkveno sodišče, katerega naloga je bila preganjati krivoverstvo in sploh vse tiste, ki so se po mnenju duhovnikov pregrešili proti katoliški pokorščini in veri.

Vsaka inkvizicija, pa naj se imenuje škofovska, samostanska, rimska ali pa španska, je v resnici papeška, papeštvo pa je za njo v celem obsegu odgovorno, kajti njeni početniki so bili v vseh slučajih in vedno rimski papeži.

Dokazati hočemo to o vsaki inkviziciji posebej.

Papeštvo se izdaja za božjo ustanovitve, ustanovljeno od Krista in obdarjeno z božansko nezmotljivostjo v

stvarih vere in pravosti, v resnici pa ni to.

Krist je dejal: „Po delih jih bote spoznali, kajti dobro drevo ne da slabega sadu.“

Odgovori naj nam zgodovina, če je papeštvo dajalo vedno dobre sado-ve, če je torej drevo dobro, kar bi pač moralo biti, če bi izhajalo od boga. Če pa izprevidimo, da njegovi sadovi niso bili dobri, pridemo s tem do prepričanja, da ni božanskega izvira in da je vera v božansko poslanje usodna zmot, pod katere poslednje človeštvo trpi še dandanašnji dan.

Škofovska inkvizicija je bila ustanovljena na velikem cerkvenem zborovanju v mestu Toulouse (beri Tulús) na južnem Francoskem leta 1229. Zborovanju je predsedoval papežev legat kardinal Romanos. Glavna določila so sledeča: Škofi so dolžni v vsaki fari po enega duhovnika in nekoliko legatov s prisego zavezati, da iščejo krivoverce in jih naznanjajo škofom. Posvetna gosposka je dolžna uničiti prebivališča krivovercev. — Kdor na svojem posestvu vedé pušča krivoverce, ga izgubi. Hiše, v katerih so bili krivoverci najdeni, se morajo do tal podreti. Če kdo odprisiže krivoverstvo, naj se spet preseli v pravoverno selišče; na svoji obleki mora nositi dva barvasta križa. Kdor se iz strahu odreče krivoverstvu, ostane v ječi, da

bi nikogar ne pohujšal. Vse osebe moškega spola od 12 let naprej in ženskega spola od 14 let naprej morajo prisesti, da bodo naznanjale obla-stim krivoverce, ta prisega pa se mora vsaki dve leti ponoviti. Kdor ne gre vsaj trikrat na leto k spovedi, je sumljiv krivoverstva.

Škofovski inkviziciji je sledila prav zgodaj in jo je brž prekosila samostanska, posebno dominikanska inkvizicija.

Namen dominikanskega reda, ustanovljenega od španskega duhovnika Dominga Guzmana, poznejšega „svetege Dominika“, je bil s pridiga-mi razširjati vero in jo braniti proti krivovercem. Papež Gregor IX., velik prijatelj tega reda, mu je l. 1235 poveril urad inkvizicije v milanskem ozemlju. Od tega časa je dominikanski red postal inkvizicijski red: njegovo krvavo delovanje se je razširilo po celi tedanji krščanski Evropi. Španija, Italija in južna Francija kažejo grozne sledove njegovega delovanja, opustošenja in razvaline mest in naselbin.

Formalno je bila inkvizicija prenesena na dominikance dominikancu Rajmundu iz Pennaforte z uradnim pismom papeža Innocenca IV. dne 20. oktobra 1248.

Inkvizicijska sodišča so veljala za nedotakljiva in so bila od vseh posvetnih vplivov neodvisna. Bila so naj-

imenitnejša cerkvena sodišča in imela so pravico do naslovov „sveto“, „naj-svetejše“. Glavna naloga inkvizitorje-va je bila sodno preganjanje in obsojanje krivovercev. Papeške bulle to iz-rečno določajo.

Z ozirom na te bulle je napisal dominikanski inkvizitor Bernard Guidonis kratko in jasno: „Urad inkvizitor-ja je uničevati krivoverstvo, tega pa ni mogoče uničiti, če se ne pokončajo krivoverci, teh pa ni mogoče pokončati, če se obenem ne pokončajo njih prijatelji in privrženci.“

Urad inkvizitorjev so razglasili za najzvišenejši in so ga — prav po papeško — odeli z bibličnim plaščem. Bog sam — tako so rekli — je bil prvi „inkvizitor“, ko je pognal Adama in Evo iz raja; v vseh odličnih bibličnih osebah so videli sliko prihod-njih inkvizitorjev; vsako večjo kazen, ki o nji biblija pripoveduje, so razla-gali kot „vzor“ preganjanja krivover-cev. Dominikanec Tomaž Menghini podaja v svojem, papežu Innocencu XII. posvečenem delu „Sacro Arsenale“ (slov. „Sveta orožarnica“) rodov-nik inkvizitorja tako-le: „Inkvizitor je bil bog sam, ko je kaznoval v raju Adama in Evo, inkvizitor je bil oče Jakob, inkvizitor je bil Abimeleh, ki je uničil mesto Sihem, inkvizitor je bil Savel, inkvizitor je bil David, inkvizitor je bil Josua, inkvizitor je bil

Jehu, inkvizitor je bil Nabuhodonosor, inkvizitor je bil Cyrus, inkvizitor je bil Juda Makabejec, inkvizitor je bil Janez Krstnik, inkvizitor je bil Jezus Kristus, inkvizitor je bil apostol Peter, ki je na smrt obsodil Ananija in njegovo ženo, inkvizitor je bil sv. Dominik, inkvizitor je bil Peter Arbuez, inkvizitor je bil Pij V.“

Inkvizitor je bil papežev pooblaščenec, ki je imel vso svojo moč na-ravnost in edino od papeža.

Ta stavek je velevažen za preso-janje odgovornosti „Kristovega namestnika“ za grdobije, ki jih je za-grešila inkvizicija. Klerikalni potvar-jalci zgodovine izkušajo bodisi iz ne-vednosti, bodisi iz neodkritostičnosti to neposredno in popolno odvisnost inkvizitorjev od papežev zakrivati, zgo-dovina pa tu govori popolnoma jasno. — Tudi poudarjajo inkvizitorji vedno in povsod, v Italiji, na Nemškem, v Belgiji, Franciji, Španiji, na Portugalskem, Angleškem, da njih polna moč izhaja edinole od papeža.

Inkvizitorji so imeli kot papeževi pooblaščenici moč izsiljevati od posvetne gosposke izpolnjevanje svojih ukazov z nalaganjem cerkvenih kazni.

(Dalje.)

Slovenci darujte za „Sokolski dom“ v Borovljah.

stje so sicer proti temu prav ogorčeno protestirali, pa so dobili od natakarike odgovor: „Saj je to vse en šmorn!“ Seje po dolgem prerekanju so „Südmarkine“ vžigalice izginile z mize. Za koliko časa pač?

Iz pisarne slovenskega deželnega gledališča. Danes je premijera operetne novitete Jeana Gilberta „Sramežljiva Suzana“ (izven abonementa; za lože par). Libretto je prav vesel in prirejen po francoski burki „Fils a papa“. — V soboto se ta opereta ponavlja za nepar-abonente. V nedeljo popoldne ob 3. uri pri zelo nizkih cenah burka s petjem in godbo „Talisman“; zvečer prvič satirična komedija Rudolfa Straussa „Skledolizniki“. — Opera pripravlja Smetanovo „Prodano nevesto“, opereta Straussovega „Cigana barona“.

Podraženje kisa. Pred kratkim se je vršilo na Dunaju zborovanje potnikov za kiso ve fabrikate. Na shodu je bila sprejeta resolucija, da se povsaj kiso ve fabrikati za 15 do 20%. Vzrok podraženja teh fabrikatov je dejstvo, da so se cene surovin, posebno pa spirita naravnost enormno dvignile.

Milijonska ustanova za razširjanje atelzma. Vseučiliški profesor Henrici v Lipskem je na seji evangelijske deželne sinode naznanil, da je neki na Nizozemskem živeč bogat monist prepustil lipskemu vseučilišču milijonsko ustanovo za razširjanje ateizma. Lipsko vseučilišče je ustanovo odklonilo.

Logika kot splošno vedoslovje. Za šole (na podlagi Husserl-Pfänder-ja) spisal dr. K. Ozvald, c. kr. profesor (136 strani). „Goriška tiskarna“ (A. Gabršček) je založila in pravkar natisnila učbenik logike, ki je avtor profesor na goriški gimnaziji dr. K. Ozvald. — Knjiga je res da v prvi vrsti namenjena za šolske snov, kjer bo spreten učitelj-vo-ditelj z nje pomočjo in obliki diskusije učenca uvajal v „Kraljestvo misli“. Vendar pa je, vpoštevajoč načelo, da naj bodo zgledi duša pouka, tako osnovana, da se bo razumejši čitatelj tudi sam ob njej lahko orijentiral na poprisku logičnega izsledovanja. Na koncu ji je pridelana slovensko-nemška, oziroma slovensko-latinska terminologija, v kolikor logika prihaja vpoštev. Cena broširanemu iztisu 1 K 80 vin.

Poštno prometno uradništvo se gljble. Zastopniki vseh organizacij poštinih prometnih uradnikov sestali so se dne 3. t. m. vnovič k skupnemu posvetovanju. Sklenili so svoje zahteve predložiti vladi in parlamentu ob priliki otvoritve v obliki „ultimata“. Z ozirom na ravno izpeljano uravnava prejemkov in napredovanja nižjeavstrijskih deželnih uradnikov, za katere veljajo ravno isti nastavljalni pogoji, zahtevajo jednake določbe za časovno napredovanje in z ozirom na nezno-sno draginjo, zboljšanje dejalnostnih doklad najmanj 20% skupnih službenih prejemkov do 1. januarja t. l. nazaj računši. Sklicujejo se na velikansko vzemirjenje med poštinih prometnih uradništvom, katero ne dopuščja nobenega čakanja več in od-klanjajo vsako odgovornost za brez-dvomno neizogibne posledice še nadaljnega zavlačevanja.

Sokolska župa Ljubljana I. opozarja članstvo vzupljenih društev, da je pravkar izšel 3. zv. II. I. Sokolskega Vestnika in da naj se vsakdo, ki bi ne bil prejel zadnje številke, oglasi pri tajniku lastnega društva.

Komorni koncert prirediti v nedeljo, dne 12. novembra v Ljubljani znameniti „Ševčikov“ kvartet.

Društvo slovenskih trgovskih sotrudnikov v Ljubljani naznanja svojim članom, da se prične učni tečaj za laščino v petek 13. t. m. ob 9. zvečer v društvenih prostorih hotela „Ilirija“.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslal gosp. Fr. Kollmann, veletržec v Ljubljani 500 K za prodane valčke (cilindre) v dobi od 1. oktobra 1910 do 30. septembra 1911. Ti valčki so jako fini in trpežni, priporočja jih pa obenem tudi naš narodni i teres. — Vsaka hiša naj rabi le te vrste svetilnične valčke! Velecenjeni tvrdki Kollmannovi: hvala!

Pri spasih na slovenski Ljvadi v Gorici se je nabralo za Ciril Metodovo družbo 6 K. katere ji je poslala ga. Franja Richterjeva. — Gosp. Arnošt Rožac iz Radeč je nabral med kolegi 6 K 20 v in jih izročil Ciril Metodovi družbi. — G. dr. Ivan Dimnik, odvetnik v Krškem je poslal 5 K za sklenjeno poravnavo iz neke kazenske zadeve. Hvala! — Nova šola družbe sv. Cirila in Metoda v Gorici potrebuje notranje opravne, pa tudi učil in učnih pripomočkov. To je upošteval g. Jakob Dimnik, nadučitelj in vodja mestne ljudske šole v Ljubljani, in je daroval zemljevid Avstrije, zemljevid Primorske, zemljevid Kranjske in sliko otroških nalezljivih bolezni. Za ta koristni dar prav toplo zahvala!

Neimenovan narodni dobrotvor. Ali smo prav čitali v mesečnem izka-

zu dohodkov družbe sv. Cirila in Metoda za mesec september? Neimenovan narodni dobrotvor je vplačal eno pokroviteljstvo 200 K, kupil štiri „kamne“ v slovensko obrambo po 200 K, skupaj 800 K, posebej še daroval 4000 K, skupaj 5000 K. beri pet-tisoč kron, a noče biti imenovan. Neimenovana hočeta ostati tudi septem-berska brambovca „Domobranik“ in rodoljub „Podbrezijski“. Tu je de-lila dobrote, naravnost knežje darove desnica, da ni vedela levica. Rodo-ljubje se je odreklo osebnim zahvali, zasluženi časti, zadovoljilo se je z za-vestjo, da je storilo veliko dobro delo ljubljenu narodu. Občudujot to po-zrtvovalno ljubezen slovensko, stavi-mo neimenovane dobrotvore sloven-skemu rodoljubju v posnemovalen vzgled in se nadejamo, da tudi nepo-zabnim anonimom dostavijo naši listi in jim dostavijo hvaležni jim rojaki v proslavljajočih jih razgovorih zagoto-vilo družbe sv. Cirila in Metoda in zavednih Slovencev vest o najiskre-njeji hvaležnosti, v kateri prekipavajoč jim kličemo: Slava!

O. BERNATOVIC
Ljubljana. — Mestni trg. — Ljubljana.
Vellkanska zaloga narejenih oblek za gospode, gospe in otroke. Naj-nižje cene, solidna postrežba.

Velika železniška ne-sreča

se je zgodila ob državni cesti, ki pelje proti Črnučam. Dne 10. t. m. ob 7. uri zvečer sta se peljala g. Franc Golob, posestnik in mesar iz Spodnje Šiške in g. Miha Knez, mesar na Ježici, na Črnuče. Ker je bila gosta megla, nista mogla opaziti prihajajočega vlaka. V trenutku, ko je g. Golob opazil vlak, je sicer konja potegnili nazaj, toda bilo je že prepozno. Stroj je zagrabil zadnji del kočije, kjer sta sedela g. Golob in g. Knez ter ga popolnoma zdrobil. Vsled strašnega sunka je padel g. Knez v cestni jarek, g. Goloba pa je vrget stroj 10 metrov stran od žel. tira, tako, da je obležal nezavesten. G. Golob je močno poškodovan na rokah in nogah. Odpeljali so ga takoj k zdravniku, ki mu je podelil prvo pomoč. Krivda na nesreči leži na vsak način na železniški upravi, ki se niti toliko ne potru-di, da bi napravila za-tvore ob glavni cesti, kjer se je zgo-dilo že toliko nesreč.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila. Italijansko-turška vojna.

Velevlasti in Turčiji.
Dunaj, 11. oktobra. Iz avstrijskega zunanega ministrstva se poroča, da velevlasti toliko časa ne bodo inter-venirale glede mirovni-h pogajanj, dokler Turčija ne prizna Okupacije Tripolisa po Italijanih. Velevlasti bodo samo skrbele za mir na Balkanu in prepovedale balkanskim državam vsake represalije proti Turčiji.

Pesimistično razpoloženje v Berlinu.
Berlin, 11. oktobra. Poprejšnje optimistično razpoloženje glede mirovni-h pogajanj med Italijo in Turčijo se je sedaj spremenilo v pesimistično. Nemška vlada je mnenja, da bi bilo sedaj vsako posredovanje zastonj in popolnoma brezuspešno.

Mobilizacija turških vojakov na grški mejl.

Atene, 11. oktobra. Turški posla-nik v Atenah je izjavil grški vladi, da Turčija s svojo mobilizacijo na grško-turški mejl ne namerava ničesar po-dvzeti proti Grški, ampak samo prepre-čiti eventualno izkrcanje italijanskih vojakov na tesalski mejl.

Prof. Artbauer o turški tripoliški armadi.

Rim, 11. oktobra. Voditelj avstrijs-ke znanstvene ekspedicije v Tripolis prof. Artbauer je danes dospel semkaj. Izjavil je, da vlada v turški tripoliški armadi popolna desorganizacija in da po sedanjih turških porazih ni niti misliti na kake turške uspehe.

Dalmatinski poslanec proti grofu Attems.

Dunaj, 11. oktobra. Danes so se oglašili pri ministrskem predsedniku baronu Gautschu dalmatinski državno-zborni poslanci, ki so najenergičnejše protestirali proti imenovanju grofa Attemsa dalmatinskim cesarskim ni-mestnikom in imenovanju grofa Thuna njegovim namestnikom. Poslanci so opozorili barona Gautscha, da stopi v Dalmacijo s 1. januarjem 1912. v veljavno zakon o hrvaščine uradnem je-ziku. Hrvaščine pa nista zmogla niti grof Attems niti grof Thun. Dalma-

tinski poslanci so vsled imenovanja teh dveh oseb silno ogorčeni in na-meravajo stopiti v najostrejšo opozi-cijo proti sedanji vladi.

Jako važna razsodba.
Dunaj, 11. oktobra. Pred uprav-nim sodiščem se je danes vršila ob-ravnava o pritožbi slovenskih koroških občin Vogrče in Blatno proti odlokom koroškega deželnega sveta in nauč-nega ministrstva. Ti dve oblasti sta namreč razsodili, da se mora vršiti poduk v občinskih šolah v nemškem jeziku. Upravno sodišče pa je danes razveljavilo odloke koroškega de-želnega šolskega sveta in naučnega ministrstva in izjavilo, da se na obeh šolah vrši lahko poduk brez vsake ovire v slovenskem jeziku. Koroški slovenski občini je zastopal dunajski odvetnik dr. Lenoch.

Slovenske docenture.
Dunaj, 11. oktobra. V proračunu za l. 1912 se nahaja tudi znesek 20.000 K za slovenske, italijanske in rusinske docenture. (Radovedni smo, koliko bodo od te vsote dobili slo-venski docenti. Op. ured.)

Razne vesti.

* Čebele usmrtille človeka in ko-nja. Pred nekoliko dnevi ko je neki kmet vozil na veliki sejm v Canelli d' Asti (Italija) poln voz panjev s če-belami, je blizu vasi Cassinasca pal z voza panj in se razbil, tako da so vse čebele izletele. Gladne in vsled padca razdražene čebele so napadle konja, ki je prišel od silnih čebelnih pikov hr-zati in se vspenjati. Seljak si je stavil preko glave vrečo in je hotel poma-gati konju, ali čebele so se sedaj vrgle tudi nanj in ga začele pikati porokah in po obrazu skozi vrečo, tako da ni preostalo drugega nego rešiti se be-gom. Konj s kmetom na vozu je dir-jal kakor blazen. Dospevši v takem begu do županove hiše v vasi Ca-velli, se je konju izpodletelo in se je zgrudil na tla, voz se je prevrnil in vsi ostali panji so se razbili; na tiso-če čebel je izletelo ven in se razlete-lo na vse strani. V županovi hiši so bili zidarji, ki so popravljali hišo in domačini; vse so napadle čebele, isto-tako tudi druge osebe ki so bile v vasi. Ljudje so prestrašeni bežali na vse strani, tako da je bila vas popol-noma prazna. — Neki kmet, ki je ne-sel pismo iz bližnje vasi na pošto v Cavelli, je bil tako opikan od čebel, da se je na cesti zgrudil mrtev na tla. Tudi konj, ki je bil opikan, se ni mo-gel več dvigniti in so ga ubili, da se ni mučil dalje. Še le, ko je nastala noč, so se pobegli vaščani zopet vr-nili v svoje hiše.

* Po poroki samomor. Vaški kovač Roult v Trevonu pri Dinanu na Francoskem se je pred kratkim sezna-nil z neko 17letnico in jo konečno poročil. Takoj po poroki je hotel od-peljati svojo mlado ženo domov, če-sar pa ni dovolila njena mati. Slednja je namreč izjavila, da ima poročenec pravico do svoje poročenke šele 24 ur po poroki. To je kovača tako vje-zilo, da ji je surovo odgovoril: „Ako mi takoj ne daš svoje hčerke, potem jo obdrži za vedno; jutri je ne ma-ram več.“ Takoj nato je odšel domov. Naslednjega dne po preteku 24 ur je potrkala njegova poročenka na vrata, toda nihče ni prišel, da bi ji odprl. Radi tega so kmetje vrata s silo od-prli, toda na veliko začudenje so na-šli kovača obešenega. Nesrečnež je v togoti izvršil samomor.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik
Milan Plet.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Dobivanje zob

Dojenčki, ki prve mesece živ-ljenja dovoljno uspevajo, so med časom dobivanja zob večkrat ne-všečni in ne napredujejo telesno. Da se takim otroku in materi neprijetnim okoliščinam izognemo in malim zagotovimo uspešen razvoj, je priporočati, da jim redno dajemo

Mali oglasi.

Beseda 5 vin. Najmanjši znesek 50 vin. Pis-menim vprašanjem je priložiti znamko 30 vin. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se pla-čujejo vnaprej; zunanji inserenti v znakmah. Zaključek malih oglasov ob 6. ur' s večer.

Christofor učni zavod priredi od 1. no-vembra t. l. naprej poučne večerne tečaje za gđe. prodajalke, blagajničarke, vajenke itd. v računstvu, popisovanju, strojeplju itd. Šolnina neznatna. Oglasi se sprejemajo vsak dan od 22. do 3. ure popoldne v Sodni ulici 2. Na zavodu vršila se bodo tudi razna poučna strokovna predavanja.

Pošten mož išče službe hišnika, skladišč-nika, čuvaja, sluga, ali sploh kaj temu primer-nega. Ponudbe pod šifro „J. J. 100“ na upravo „Jutra“.

Gospodična želi šivati na domu pri boljših rodbinah. Ponudbe poštno ležeče Dob št. 20 pri Domžalah.

Dobro ohranjena otročja postelja se kupi. Ponudbe na „Prvo anončno pisarno.“

Kdor želi nabaviti pokojnim nagrobni spo-menik, naj ogleda zalogo pri novem pokopa-lišču Sv. Križu v Ljubljani. Tam vam bo naj-solidnejše in po zadovoljnosti postreženo. Pre-skrbi vam tudi slike po jako ugodnih cenah. Fr. Kunovar, kamnosek. 404/15-1

Kdor išče ali oddaja kako službo, kdor hoče kaj kupiti ali prodati, doseže to najlažje, ako inserira v Malih oglaših „Jutra“. Za besedo se plača samo 5 vinarjev.

Hiša
nasproti cerkve Sv. Florijana s šestimi stanovanji in koncesijo za vinotoč, se zaradi družinskih razmer prodaja. Poizve se ravnotam.

Trgovca ali obrtnik mora, ako hoče napredovati, opozarjati občinstvo na svojo trgovino. Reklama je duša vsakega pod-jetja in vsak trgovec ali obrtnik, ki noče biti skrit samo v svoji ulici, ampak hoče dobiti odjemalce iz vseh delov mesta in tudi z dežele, bo inseriral v „Jutru“ ki se čita in je priljubljeno povsod po Slovenskem.

Hrastove deske

popolnoma suhe po 1 colo in 1 1/2" debelosti, ter 2 do 4 m dolgoti okrog 4 m² se po primerni ceni prodaja. Kje, pove upravništvo „Jutra“.

Za obrt pripravna hiša v Ljubljani

Rožna ulica šte. 27
se prodaja pod ugodnimi pogoji. — Naplčila treba samo par tisoč kron. Pojasnila daje pisarna „Universal“ Ljubljana, Sodna ulica šte. 4.

„Jutro“ se prodaja v Trstu po 6 vinarjev v naslednjih tobakarnah:

Becher ulica Stadion,
Trevisan ulica Fontana,
Pipan, ulica Fabra,
Bevk, trg Goldoni,
Vovk, ulica Carducci,
Sekovar, Vojašnični trg,
Hrast. Poštni trg,
Može, ulica Miramar,
Magolo, ulica Belvedere,
Geržina, Rojan,
Raunacher, Campo Marzio,
Bruna, SS. Martiri,
Ercigoj, ulica Massimiliana,
Rončelj, ulica S. Marco,
Bruna, ulica del Rivo,
Bubnič, ulica Sette Fontane,
Gramaticopulo, ul. Barriera,
Spöder, ulica Barriera,
Lavrenčič, Vojašnični trg.
Benusi, Greta,
Kichel, Rojan,
Bajc, ulica Geppa,
Luzatto, ulica Acquadotto,
Segulin, ulica Industria,
Lug, ulica S. Lucia,
Zidar, Sv. M. Magdalena,
Hreščak, ulica Belvedere,
Cechimi, ulica dell' Istra,

Modna in konfekcijska trgovina **M. KRISTOFIČ-BUČAR**

se je preselila v lastno hišo na

S t a r i t r g š t e v . 9 .

Priporoča zelo pomnoženo damsko in otroško zimsko konfekcijo, tudi po meri, po znano najnižji ceni. Posebno krasne kostume, plašče, pelerine, razne jopiče, krila, domače halje.

Bluze in otročje oblekce.

Velika izbira perila in higijskih potrebščin za novorojenčke. Pošilja na izbero tudi po pošti.

40 klavirjev in harmonijev

dvornih tvrdk: Bösendorfer, Czapka, Heitzmann, Stelzhammer in Hörngl

nudim slavnemu občinstvu na vpogled in izbiro. Ker sem **izključno edini zastopnik na Kranjskem** zgoraj omenjenih dvornih tvrdk, svarim vsakogar pred nakupom event. falzifikatov. Vsakdo kupi pri meni za najmanjše obroke (K 18—) najboljši instrument.

Najcenejša izposojevalnica. — Točna postrežba. — Violine od 5 K naprej. — Vse glasbeno orodje in muzikalije v velikanski zalogi. — Ugaševanja in popravila vseh glasbil.

ALFONZ BREZNIK c. kr. izvedenec in učitelj, Glasb. Mat.

Ljubljana, Kongresni trg šte. 15.

„JUTRO“ se prodaja v Ljubljani

po 6 vinarjev

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.
Državni kolodvor.
Blaž, Dunajska cesta.
Sever, Krakovski nasip.
Pichler, Kongresni trg.
Češark, Selenburgova ulica.
Dolenec, Prešernova ulica.
Fuchs, Marije Terezije cesta.
Mrzlikar, Sodna ulica.
Šušic, Miklošičeva cesta.
Zupančič, Kolodvorska ulica.
Pirnat, Kolodvorska ulica.
Šenk, Resljeva cesta.
Kotnik, Šiška.
Tivolli, na žel. prel. pri Nar. domu.
Košir, Hišlerjeva ulica.
Stiene, Valvazorjev trg.
Sušnik, Rimska cesta.
Ušeničnik, Židovska ulica.
Kleinsteln, Jurčičev trg.
Križaj, Sp. Šiška.

Wislak, Gosposka ulica.
Kustrin, Breg.
Tenente, Gradaška ulica.
Velkavrh, Sv. Jakoba trg.
Šitar, Florjanska ulica.
Blaznik, Stari trg.
Nagode, Mestni trg.
Kane, Sv. Petra cesta.
Treo, Sv. Petra cesta.
Kušar, Sv. Petra cesta.
Podboj, Sv. Petra cesta.
Elsner, Kopitarjeva ulica.
Bizjak, Bohoričeva ulica.
Remžgar, Zelena jama.
Svetek, Zaloška cesta.
Jamšek, Tržaška cesta.
Jezeršek, Zaloška cesta.
Likar, Glince.
Štrkovič, Dunajska cesta.
Klančnik, Tržaška cesta.

L. J. Fröhlich

sobni slikar in plesarski mojster,
Ljubljana, Hrenova ulica 17.
se priporoča ob Vseh svetih za pleskanje in prenovljenje nagrobnega omrežja, križev, napisov itd. Postrežba točna in solidna.
Poštno-branilni račun šte. 67.826.

Malomestne tradicije

Češko spisal V. Štech, prevel V. M. Zalar.
(Repertoarna igra češkega „Nar. divadla“ v Pragi.)

Pet moških, dve ženski vlogi.
Cena 60 vinarjev.
Dobiva se v knjigarnah in pri založniku V. M. Zalarju v Ljubljani.

Priporoča se za vsa v svojo stroko spadajoča dela

J. ZAMLJEN

čevljarski mojster
v LJUBLJANI

Sodnijska ulica št. 3

Dobe se tudi izgotovljena obuvala. Izdeluje prave gorske in telov. čevlje.

Največje podjetje konfekcijske stroke je
ogromna trgovina

O. BERNATOVIČ

Ljubljana, Mestni trg 5

katera ima že začetkom seziže

nad 30.000 komadov svežega blaga

po najnižjih cenah

in to

nad 5000 kom. najfinejših oblek za gospode	nad 2000 kom. posamez. hlač in telovnikov
„ 2000 „ najfinejših površnikov, športnih in zimskih sukenj	„ 3000 „ oblek za dečke in otroke
„ 3000 „ pelerin	„ 15000 „ najmodernejše konfekcije za dame in deklice.

Solidna postrežba.

Priznana nizke cene.

Rezervni zaklad

nad pol milijona

kron

Kmetska posojilnica

ljublanske okolice

Stanje hranilnih

vlog dvajset

milijonov kron

registrirana zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem zadrugnem domu

v LJUBLJANI

Dunajska cesta šte. 18

obrestuje hranilne vloge po čistih

4 $\frac{1}{2}$ %

brez odbitka rentnega davka

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom ter jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Posojuje na zemljišča po 5 $\frac{1}{2}$ % brez amortizacije ali na amortizacije po dogovoru.

Eskomptuje

trgovske menice.

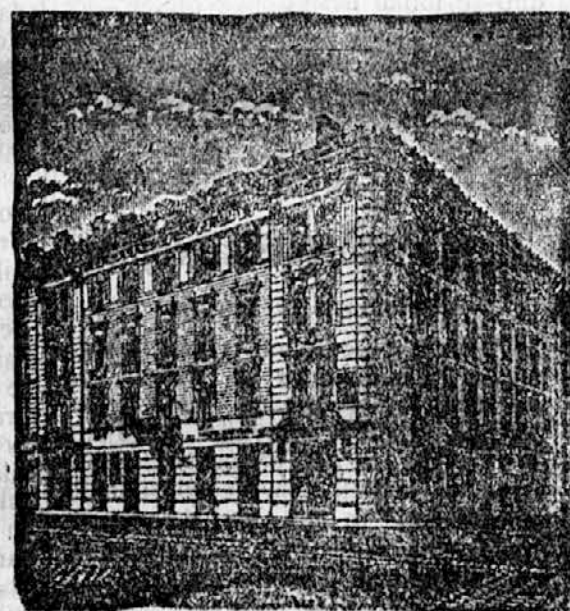
Ustanovljena

leta 1882.

Denarni promet

v letu 1910

K 100.000.000—

Eskomptuje

trgovske menice.

Ustanovljena

leta 1882.

Upravno premoženje

v letu 1910

K 20.500.000—

Ustanovljena leta 1831.

Največja zavarovalnica avstro-ogrske države

Ustanovljena leta 1831.

C. kr. priv. občna zavarovalnica Assicurazioni Generali v Trstu.

Glavni zastop v Ljubljani, Marijin trg, Sv. Petra cesta št. 2, v lastnem domu.

Zavaruje zoper požar na poslopijih, pohištvi in blagu, tatinski vlom, škode vsled prevažanja, poškodbo zrcal in zvonov. — Na življenje in za doto v vseh mogočih sestavih. — Tekom leta 1910. zavarovalo se je 19.215 oseb za kapital nad 155 milijonov kron na življenje. — Družba je izplačala za škode nad 1018 milijonov kron. Premoženje družbe znaša nad 392 milijonov kron.

Učiteljska tiskarna, Franciškanska ulica št. 8.

registrirana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa v tiskarsko in litografsko stroko spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov.

Lastno založništvo.

Muzikalije.

Telefonska šte. 118.

Najmodernejše črke.

Litografija.

Poštne hranilnice šte. 76.307.

Del. glavica:

K 8.000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad

K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

priporoča promese dunajskih komunalnih srečk za žrebanje dne 2. novembra t. l. Glavni dobitok K 300.000—. Cena K 18—.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih 4 $\frac{1}{2}$ %